

מסורת הש"ס

(א) זכרונות נב: (ב) שם נא: (ג) ונכרונות נב: (ד) מוספתא זכרונות פ"ה הל"א: (ה) חולין פ"ה: (ו) [פ"ה הל"א: (ז) [ענינין מ: (ח) [פסחין פ"ה: (ט) [ענין [קדושין נב: (י) [ענין מוס' זכרונות נב: ד"ה נהגו ומוס' ר"ה טו: ד"ה וכן]

הגהות הב"ח

(א) נבדא דהי עבדין דספק מימי: (ב) רש"י ד"ה אכסא קמא כשמתחיל לשמות ספ"ד והשאר נמחק: (ג) ד"ה לא הו דיעמו אי משקו לכו (ד) חתר כסא קמא אי לא ומשום הכי צעיתו למיהדר וצרכי: קאי

רשב"ם

ורצה אמר יקנ"ה סצירא ליה כרז דמשוי מאור זין קידוש להבדלה שאין נכון צעיתו של רצה לסמוך הבדלה לקידוש שזה מכחיש כחו של זה הקידוש עושה קודש (ו) והבדלה עושה קודש קל וסצירא ליה כשמואל הבדלה קודש לקידוש ומיהו יין ברחש כול דמדיד קודש והכי נמי צרכות ירושלמיס י"ט שחל להיות צמו"ש רבי יוחנן אמר יקנ"ה ר' חנינא אמר יקנ"ה ולי אמר יקנ"ה מוסתברא דלי דאמר מעין שניהן. ונראה לי דהכא גרסינן [נמן] ולי אמר יקנ"ה רצה אמר קנ"ה שכן דרך האמוראין רצ ולי שמואל חצריס סד ורצה אחריהן: **קני"ה** סצירא ליה דקידוש קודש להבדלה כרז (ז) ולמה אינו רואה לומר יין צרישא לפי שא"כ אינו נראה שמצדיל על היין הואיל ומרחיק הבדלה מעל צרכת היין והרי עיקר הבדלה לא מיקנו אלא על היין אצל קידוש אפילו על הפת יכול לקדש כדלקמן (ד' קו:)

הלך קידוש צרישא והדר מאור לפי שאנו רוצין לסמוך יין להבדלה והבדלה על כרחך לצסוף תהיה כשאר כל מוצאי צבתות והאי דלא מקדים יין מקמי מאור כשאר מוצאי צבתות שאם כן היה נראה על הקידוש ולא על הבדלה אצל צמו"ש דעלמא דליכא קידוש מקדמי ליה: **קני"ה** סצירא ליה כרז דקידוש קודש להבדלה ורואה

מוסף רש"י

נר מוסיף בשמים והבדלה. ויין שאין לו אלא כוס אחד צמו"ש שבת. מנחו עד לאחר המזון וסודר עליו נר ומזון בשמים והבדלה (ברכות נב.).

מוסף תוספות

א. וראוי לסדר דבריהם זה אחר זה. מוס' הל"א: ב. [חולא חשש לטדון כאותו סדר של הקדמות דורות. מוס' ר"ס. ג. [ד]סתם משנה הוי מאור ואח"כ בשמים והא ר' יוחנן הוא דאמר הלכה כסתם משנה. שם. ד. וא"כ לא הוי חתמא. שם. ה. [ד]משמע קצת לכתחילה עבדי הכי מדברין רבא אבשמים ברישא והדר אמאור. מוס' ר"ה טו: ו. כי שבא ישתחו כולם קודם שיגיע ליום. מוס' הל"א: ז. אצ"ג דברכה אחת מעין שלש פטורין. מוס' ר"ס.

הכי גרסינן שאמר משום רבי יהושע בן חנניה נהי"ק: ה"ג משל דרבי יהושע כו: והלכתא כרצא. דקידושא והדר אבדלתא דכי מצדיל צרישא מיחוי עליה קדושת שבת כמשאוי: נר ומזון צשמים והבדלה. היכא דאין לו אלא כוס א': על המזון שהוא צבתא. כיון דגמר סעודתו צהוא אצחיי צרישא ואין מעצירים על המלכות: אכסא קמא. כשמתחיל לשמות (ו) על המזון שבתחלה: והדר צריך. צפה"ג אכסא דצרכת המזון כמו שאנו עושין בכל סעודה וסעודה ובשאר סעודות עסקינן ללא צמו"א שבת: לא הוי ידעימו אי משקו לכו (ג) חתר כסא קמא אי לא ומשום הכי צעיתו למיהדר וצרכי: קאי

רשב"ם

ורצה אמר יקנ"ה סצירא ליה כרז דמשוי מאור זין קידוש להבדלה שאין נכון צעיתו של רצה לסמוך הבדלה לקידוש שזה מכחיש כחו של זה הקידוש עושה קודש (ו) והבדלה עושה קודש קל וסצירא ליה כשמואל הבדלה קודש לקידוש ומיהו יין ברחש כול דמדיד קודש והכי נמי צרכות ירושלמיס י"ט שחל להיות צמו"ש רבי יוחנן אמר יקנ"ה ר' חנינא אמר יקנ"ה ולי אמר יקנ"ה מוסתברא דלי דאמר מעין שניהן. ונראה לי דהכא גרסינן [נמן] ולי אמר יקנ"ה רצה אמר קנ"ה שכן דרך האמוראין רצ ולי שמואל חצריס סד ורצה אחריהן: **קני"ה** סצירא ליה דקידוש קודש להבדלה כרז (ז) ולמה אינו רואה לומר יין צרישא לפי שא"כ אינו נראה שמצדיל על היין הואיל ומרחיק הבדלה מעל צרכת היין והרי עיקר הבדלה לא מיקנו אלא על היין אצל קידוש אפילו על הפת יכול לקדש כדלקמן (ד' קו:)

הלך קידוש צרישא והדר מאור לפי שאנו רוצין לסמוך יין להבדלה והבדלה על כרחך לצסוף תהיה כשאר כל מוצאי צבתות והאי דלא מקדים יין מקמי מאור כשאר מוצאי צבתות שאם כן היה נראה על הקידוש ולא על הבדלה אצל צמו"ש דעלמא דליכא קידוש מקדמי ליה: **קני"ה** סצירא ליה כרז דקידוש קודש להבדלה ורואה

נמי לסמוך יין להבדלה טפי מקידוש הלך קידוש צרישא והדר כל סדר הבדלה של סדר כל מוצאי שבת דהוי יין מאור והבדלה אי נמי רוצין להבדיל זין קידוש להבדלה בכל היכולת: **קני"ה** קידוש קודש להבדלה כרז ויין נמי רואה לסמוך להבדלה כמו שפירשתי הלך קידוש צעין ומאור משוי צרישא מקמי קידוש דהא כל מוצאי שבת קודש להבדלה לפי שנהנה צו מחלה ה"נ קודש לקידוש שהרי נהנה צו מחלה והרי אי אפשר לאומרו זין יין להבדלה דקין שאר מוצאי שבת שהיין קודש לו בצדיל שדדיד דא"כ יש כאן הפסק זין יין להבדלה: ה"ג שאמר [משום] רבי יהושע בן חנניה נהי"ק. וטעמא כדמפרש לקמן דהבדלה קודש לקידוש והלך נר מחלה לפי שרואה ליתן יין סמוך להבדלה ולקידוש שניהן נתקנו על היין אצל מאור אומרו בלא יין אס אין לו כוס: ה"ג משל דר' יהושע בן חנניה כו: אצ"ג ורצה סצירא להו כרז דאמר יקנ"ה וצומן הוא דפליגי אצ"ג סצירא ליה יקנ"ה מאחר שמתחיל לקדש יקנ"ה קידוש ויאמר זמן שאם אין כאן קידוש אין כאן אצל הבדלה אינה זמן לצסוף וטעמו של דבר דזמן אומרו אפילו צסוף ועיקרו אינו על הכוס הלך אומר לצסוף: והלכתא כרצא. דאמר יקנ"ה קידושא והדר הבדלה וכו' מצדיל צרישא מיחוי דהוי עליה קדושת שבת כמשוי: רצ הווא צר יהודה איקלע לצי רצא. צמו"א שבת של חול: צריך אבשמים צרישא. כמנהג שלנו: א"ל רצ הווא לצר לאחר שגמר הבדלה והא זין צ"ש כו: ולא פליגי לא גרסינן: נר ומזון צשמים והבדלה. היכא דאין לו אלא כוס אחד: זו דברי ר"מ. דהכי הוו מני פלוגתאיהו דצ"ש וצ"ה דסתם מתני' ר"מ: על המזון שהוא צבתא. דכיון דגמר סעודתו צהוא מחייב צרישא ואין מעצירין על המלכות ואמר רבי יוחנן נהגו כו: רצ יעקב צר אצ"ג איקלע לצי רצא. שבת הוה כדאמרין לקמיה [ע"ז] כי מטא לאצוליו כו' אלמא דמעיקרא סעודת שבת ציוס היו אכולין: אכסא דצרכתא. צרכת המזון צריך עליו לצסוף צפה"ג כמו שאנו עושין: לא הוי ידעימו אי משקו לכו חו צתר כסא קמא אי לא וכי צרכיתו אקמא לא הוה דעמיכו אכסא אחרינא והוה ליה כל חד כחלת סעודתו ומשום הכי צעיתו למיהדר וצרכי:

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קג.

רבה אמר יקנ"ה ולי אמר קני"ה. רש"ס מהפך הגירסא משום דרז ושמואל ולי חצריס^א היו ואין צריך להפך משום זה דגמ' נקט כל אותם שאומרים יין מחלה יקנ"ה יקנ"ה יקנ"ה ואח"כ אותם שאומרים קידוש צרישא קני"ה קני"ה ואח"כ נר מחלה נקנ"ה יקנ"ה^ב ומיהו צירוש' משמע כפידוש רש"ס: **קני"ה** פירש רש"ס דרואה לסמוך יין להבדלה משום דמקדשין על הפת ואין מצדילין על הפת ולפי מה שפירש ר"ת לקמן (ד' קו: ד"ה מקדש) דאין מקדשין על הפת יש לפרש שאם ה"י מרחיק יין מן הבדלה יאמרו שאינו צא אלא בצדיל קידוש שהוא לכבוד יו"ט: **והלכתא כרצא**. משום [אין] אמוראין אצטריך לפסוק כרצא ולא משום אצ"ג דקני"ה (ג"ק ד' עג.) כדלי גמרא כרצא לגבי אצ"ג צר מיע"ל קג"ס:

ואמר רבי יוחנן נהגו העם בבית חצ"ה והשתא חולק רבי יוחנן אסתם משנה^א ואיכא למימר שצלשון יחיד היה שונה אותה והיה שונה זה דברי רבי מאיר צהדיא^א והאי נהגו זה הו כהאי נהגו דצפרק צתרא דמענית (ד' כו:) דמפרש דאורוי לא מורין ואי עבדי לא מחיין צדיקין (ט"ז): **ברוך אכסא קמא**. של קידוש ואכסא דצרכתא של צהמ"ז והא דתנן צכילד מצרכין (זכרות ד' מ.) צריך על היין שלפני המזון פטר יין שלאחר המזון היינו נאחר להסעודה וקודם צרכת המזון שהיו רגילי לשמות יין אחר הסעודה קודם צרכת המזון: **לא** הוי ידעימו אי משקו. פירש"ס כי צרישמו אכסא קמא לא דעימו אי יצאו לכו כסא אחרינא והוה כל חד כחלת סעודה ולפירוש משמע שהיו מצרכין נמי מוך הסעודה וקשה דהא משמע שהיו עושין צי ריש גלותא כרצא דצריך אכסא קמא ואכסא דצרכתא ולא על כל כסא וחוה דוחק לומר שלא היו שותים צבי ריש גלותא יין צאמנע הסעודה לכך נראה לפרש שלא היו מצרכין מוך הסעודה כי היו יודעים שיתנו להם יין כל צרכן אצל צהמ"ז לא היה כוס כי אס למצרך והיו מסתפקים אס יגיע להם לשמות ממנו: **אנא דעבדי בתלמידי דרב**. פירש רש"ס אף על גב דשמעינן מהכא דצרכת המזון אפסוקי סעודתא הוה מכל מקום לא צעי לצרכי אחר יין שצסעודה מקמי דליצריך צרכת המזון לפי צצרכת המזון פוטרתו דהשתא צצרכה אחת מעין שלש סגי כל שכן שלש צצרכות והכי איתא צה"ג ומיהו אין זה ק"ו דהא פסקינן צצרכות (ד' מ'א:) דצריס הצאס שלא מחמת הסעודה אחר הסעודה פ"י וקודם צצרכת המזון טעונין צצרכה לפניהם ולאחריהם וכן תאמינן וענניס צתוך הסעודה לצר ששת ולא מיפטרו צג' צצרכות דצהמ"ז ורש"י פירש צצצצצ צצריך לצרך אחריו כמו תאמינן וענניס לצר ששת ואין נראה דהא מקינין התם אמר רב פפא הלכתא דצריס הצאס שלא מחמת הסעודה צתוך הסעודה טעונין צצרכה לפניהם ולא לאחריהם לאחר הסעודה טעונין זין לפניהם זין לאחריהם והיינו דלא כרז ששת ואע"ג דרש"י פירש התם לאחר הסעודה כלומר

אנא דעבדי בתלמידי דרב. פירש רש"ס אף על גב דשמעינן מהכא דצרכת המזון אפסוקי סעודתא הוה מכל מקום לא צעי לצרכי אחר יין שצסעודה מקמי דליצריך צרכת המזון לפי צצרכת המזון פוטרתו דהשתא צצרכה אחת מעין שלש סגי כל שכן שלש צצרכות והכי איתא צה"ג ומיהו אין זה ק"ו דהא פסקינן צצרכות (ד' מ'א:) דצריס הצאס שלא מחמת הסעודה אחר הסעודה פ"י וקודם צצרכת המזון טעונין צצרכה לפניהם ולאחריהם וכן תאמינן וענניס צתוך הסעודה לצר ששת ולא מיפטרו צג' צצרכות דצהמ"ז ורש"י פירש צצצצצ צצריך לצרך אחריו כמו תאמינן וענניס לצר ששת ואין נראה דהא מקינין התם אמר רב פפא הלכתא דצריס הצאס שלא מחמת הסעודה צתוך הסעודה טעונין צצרכה לפניהם ולא לאחריהם לאחר הסעודה טעונין זין לפניהם זין לאחריהם והיינו דלא כרז ששת ואע"ג דרש"י פירש התם לאחר הסעודה כלומר

קאי

עין משפט
נר מצוה

פז א מ"י פכ"ט מהל' שבת הלכה כז סמוג עשין כט טוש"ע א"ח סומן תעג סעיף א: יז ב מ"י שם הלכה יז וזכר וסמג שם טוש"ע א"ח ס"י ר"ז סעיף א ג: ג [טוש"ע א"ח ס"י קעט סעי' ד:]

רבינו חננאל

ראסיקנא יום טוב שחל להיות אחר השבת הלכתא כרצא דאמר יקנ"ה. אמר רב יהודה לא נחלקין ב"ש ובי"ה על המזון שהוא בתחלה ועל הבדלה כרצא בסוף, לא נחלקין אלא על המאור ועל הבשמים, שב"ש אומרים מאור ואחר כך בשמים, ובי"ה אומרים בשמים ואחר כך מאור. אמר ר' יוחנן נהגו העם כב"ה איכא דר' יהודה דבשמים ואחר כך מאור. רב ברנא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא